

ÇEVRE ÜZERİNE BİR KAVRAMSALLAŞTIRMA

Çevre incelemeleri, önceleri, biyolojinin bir dalı olan ekoloji içinde yapılırdı. Berkes ve Kışlalıoğlu'nun belirttiği gibi, 1970'lere kadar bitki ve hayvanların çevreleriyle ilişkilerini inceleyen bir bilim dalı olarak tanımlanan ekoloji, 1970'lerden sonra iki ana gelişim çizgisi izlemiştir. İlk çizgi, ekolojiyi daha deneysel, daha matematiksel, daha analitik bir bilim dalı haline getirirken, ikinci çizgi, insan ekolojisine doğru bir kayma göstermektedir. İnsan ekolojisi, ekoloji içinde insanı önemli bir boyut olarak görmeye başlayan bir ekoloji anlayışını yansıtmaktadır. Her ne kadar ekolog Forbes, 1922'de "Ecology" dergisinde çıkan bir makalesinde "20. yüzyıl insanının baskın bir tür olarak hesaba katılması kaçınılmaz bir olaydır" diye yazmışsa da, ekoloji içinde insan faktörünün önemini anlaşılması 1970'lere kadar gerçekleşmemiş, insan faktörü ekoloji literatürüne ancak 1970'lerden sonra yoğun olarak girmeye başlamıştır. Ekolojik anlamda çevre sözcüğü, organizmayla ilgili canlı cansız her şeyi kapsar. Organizmayla aynı fiziksel alanı paylaşan ve organizmayı doğrudan ya da dolaylı olarak etkileyen tüm türler, canlı çevreyi oluşturur. Organizmanın cansız çevresi ise kara, su gibi canlının içinde ya da üzerinde yaşadığı somut (maddesel) bir ortamdan oluşur. Organizmanın canlı cansız çevresiyle kurduğu tüm ilişkileri, ekolojik ilişkiler, ekosistem olarak adlandırılır. Ekoloji içine insan faktörünün alınmasına karşı çıkanlar gerekçe olarak insan-çevre ilişkilerinin, diğer organizma -çevre ilişkileriyle karşılaştırılmayacak ölçüde karmaşık oluşunu gösterirler. Saf ekologlar ekosistemin insanı da içerecek biçimde tanımlanmasının, ekolojik incelemeler için bir darboğaz teşkil edeceğine inanırlar (Berkes ve Kışlalıoğlu, 1990, 13-51).

Günümüzde çevre bilimleri olarak adlandırılan bilgi gövdesi, ekolojiden kaynaklanmış olmakla birlikte, ekoloji ile eş anlamlı değildir. Ekolojinin insanı da kapsayan insan ekolojisi dalı, disiplinler arası bir karakter gösteren çevre biliminin içerdiği dallardan sadece biridir. Ekolojiden, özellikle de insan ekolojisinden büyük ölçüde yararlanmakla birlikte, çevre bilim ormancılık, ziraat, tıp, coğrafya, mühendislik

ve so:
Çevre
rida s
lar da
sallaş
ne dö
caktır

Sosyo
cük/l
kendi
Karl
kullan
kisini
yazar
değiş
merke
ama
görür
doğa
kaçın
üzere
forma
etkile
diğer
sömü
ğini s

19. y
belki
ların,
nemc
belirl
bize
aynı
yere
Habe
egem